

**«Kazakhstan Bar Association»
Заң консультанттары палатасы
Басқармасының шешімімен
2023 жылғы «28» наурызда
«БЕКІТІЛДІ»**

**КЕШЕНДІ ӘЛЕУМЕТТІК ЗАҢ КӨМЕГІН
ЖӘНЕ PRO BONO
КӨРСЕТУДІҢ
КӨЛЕМІ МЕН ТӘРТІБІ ТУРАЛЫ
ЕРЕЖЕ**

1 Жалпы ережелер

- 1.1 Кешенді әлеуметтік заң көмегі (бұдан әрі – КӨЗК) әркімнің Қазақстан Республикасының заңнамасында бекітілген білікті заң көмегін алуға құқығын, соның ішінде арнайы заң білімі мен дағдыларды пайдалана отырып, Қазақстан Республикасының заңнамасында, Жарғыда және осы Ережеде белгіленген тәртіппен іске асыруды қамтамасыз етуге бағытталған қызмет ретіндегі заң көмегі түрлерінің бірі болып табылады. КӨЗК клиент заң көмегіне өтініш берген кезден бастап, іс бойынша Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен түпкілікті құқықтық шешім қабылданғанға немесе құқықтық жағдай басқаша шешілгенге дейін клиентті құқықтық жағынан қолдау болып табылатын, осы Ережеде көрсетілген тұлғаларға өтеусіз заң көмегін көрсету туралы шартқа сәйкес «Kazakhstan Bar Association» Заң консультанттары палатасының» (бұдан әрі - Палата) мүшесі болып табылатын заң консультанттары тарапынан көрсетіледі.
- 1.2 Палатаға кіретін заң консультанттарының КӨЗК көрсетуі әлеуметтік жауапкершілікті іске асыру нысандарының бірі болып табылады және оны заң консультанттары осы Ереженің талаптарына сәйкес жүзеге асырады.
- 1.3 КӨЗК көрсету мына қағидаттарға негізделеді:
- 1) қандай да бір себеппен (әлеуметтік және қаржылық) өкіл жалдауға және сот төрелігі жүйесіне қол жеткізе алмайтын азаматтардың құқықтарын, бостандықтарын мен заңды мүдделерін іске асыруды және қорғауды қамтамасыз ету;
 - 2) КӨЗК көрсету кезіндегі әлеуметтік әділдік және әлеуметтік бағдарланғандық;
 - 3) клиенттерге өтеулі негізде көрсетілетіндей тура сондай сапада, сыйақысыз немесе сыйақы төленуін күтпестен және халықтың табысы аз және осал топтарын, сондай-ақ оларға қолдау көрсететін қоғамдастықтарды немесе ұйымдарды қолдауға байланысты заң көмегін көрсету;
 - 4) КӨЗК көрсететін Палата мүшелерінің кәсіби әдеп нормаларын және КӨЗК көрсетудің сапасына қойылатын талаптарды сақтауын бақылау;
 - 5) КӨЗК көрсету кезінде объективтілікті, бейтараптықты сақтау және оны уақтылы көрсету;
 - 6) азаматтардың КӨЗК алуға қол жеткізудегі теңдігі және оны көрсету кезінде кемсітуге жол бермеушілік;
 - 7) КӨЗК көрсету кезінде құпиялықты қамтамасыз ету.

2 Азаматтардың КӨЗК алуға құқығы

- 2.1 КӨЗК заң көмегіне мұқтаж азаматтарға немесе олардың мүддесінде жүгінген қамқоршыларына, өзге де заңды өкілдеріне, мемлекеттік органның, қоғамдық ұйымның өкіліне көрсетіледі.
- 2.2 Палатаның мүшелері азаматтардың келесі санаттарына КӨЗК көрсетеді:
- 1) қиын өмірлік жағдайдағы адамдарға;
 - 2) атаулы әлеуметтік көмек алуға құқығы бар адамдарға;
 - 3) Ұлы Отан соғысына қатысқандарға, ауған жауынгерлеріне және оларға теңестірілген тұлғаларға;

- 4) бірінші және екінші топтағы мүгедектерге;
- 5) жасы бойынша зейнеткерлерге;
- 6) қарттар мен мүгедектерге арналған жалпы үлгідегі медициналық-әлеуметтік мекемелерде (ұйымдарда) тұратын қарттар мен мүгедектерге;
- 7) мүгедектігі бар балаларды жалғыз өзі тәрбиелеп отырған немесе қамқорлығында мүгедектігі бар кәмелетке толған адамдары бар;
- 8) әлеуметтік немесе қаржылық жағдайы қиын басқа адамдарға.

КӨЗК азаматтық сот ісін жүргізу шеңберінде кәсіпкерлік қызметке байланысты даулар бойынша көрсетілмейді.

- 2.3. Қазақстан Республикасының белгілі бір аймағының аумағында уақытша жүрген және өмірлік қиын жағдайға тап болған азаматтар осы аймақтың аумағында тұрақты тұратын азаматтармен бірдей құқықтарды пайдаланады.

3 КӨЗК көрсету тәртібі

- 3.1 КӨЗК алуға мүдделі тұлғалар Палатаға немесе тікелей заң консультантына хабарласады.
- 3.2 Тұлға Палатаға тікелей жүгінген жағдайда, Палатаның Атқарушы органы Палатаның барлық мүшелеріне жазбаша жолдау жібереді, оған Палатаның мүшелері жазбаша түрде жауап беруге тиіс.
- 3.3 Тұлға тікелей заң консультантына өтініш жасаған жағдайда ол тұлғаға КӨЗК көрсету немесе оның өтінішін Палатаға қайта бағыттау туралы дербес шешім қабылдауға тиіс. Заң консультанты тұлғаның өтінішін Палатаға қайта бағыттауды жүгінушінің өтінішін жазбаша түрде қысқаша, түсінікті баяндау арқылы жасайды. Өтінішті Палатаға қайта бағыттау мәтінінде заң консультанты КӨЗК беруден бас тартуының себебін көрсетуге тиіс.
- 3.4 Өтеусіз заң көмегін көрсету туралы шарт төмендегінің негізінде жасалады:
 - 1) КӨЗК көрсету туралы өтініші бар арыз;
 - 2) КӨЗК алуға құқығы бар азаматтардың санатына жататынын растайтын құжаттар;
 - 3) төлқұжат немесе жеке басын куәландыратын құжат;
 - 4) мекенжай анықтамасы.
- 3.5 КӨЗК Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына қатаң сәйкестікте көрсетіледі. КӨЗК көрсету кезінде заң консультанттары заңнама нормалары мен құқық қағидаттарын бұзбауға немесе азаматтарға оларды бұзуға кеңес бермеуге тиіс.
- 3.6 Палатаның мүшелері КӨЗК алу үшін заң консультантына өтініш берген тұлғаның заңды мүддесіне қайшы әрекет етуге, оған заң көмегін көрсету кезінде өз пайдасын, адамгершілікке жат мүддені басшылыққа алуға немесе сыртқы қысымның әсерімен іс-қимыл жасауға құқылы емес.
- 3.7 Заң консультанттары КӨЗК көрсету кезінде іс қағаздарын Палатаның басқару органы бекіткен Заң көмегін көрсету стандартына қатаң сәйкестікте жүргізеді.
- 3.8 Палатаның мүшесі болып табылатын әр заң консультантының КӨЗК көрсетуге жұмсалған уақытты көрсететін есеп жүйесі болуға тиіс. Мұндай есеп коммерциялық клиенттерге арналған жұмыс есебі сияқты дәл сондай тәртіппен жүргізілуге тиіс. Әр тоқсанның соңында заң консультанты көрсетілген КӨЗК көлемі мен сипаты туралы белгіленген нысанда Палатаға есеп жіберуге міндетті.

3.9 КӨЗК мынадай түрде көрсетіледі:

- 3.9.1 ауызша және жазбаша нысанда кеңес беру;
- 3.9.2 өтініштерді, шағымдарды, өтінішхаттарды және құқықтық сипаттағы басқа да құжаттарды жазу;
- 3.9.3 Қазақстан Республикасының заңнамасымен және осы Ережемен белгіленген жағдайларда және тәртіппен соттарда, мемлекеттік органдарда, ұйымдарда азаматтың мүддесіне өкілдік ету;
- 3.9.4 Қазақстан Республикасының заңнамасымен тыйым салынбаған өзге түрде.
- 3.9.5 КӨЗК көлемі заң консультанты мен КӨЗК алуға құқығы бар тұлғаның немесе осындай тұлғаның заңды өкілінің арасында жасалып қол қойылатын өтеусіз заң көмегі туралы шартта келісіледі және көрсетілген қызмет актілерінде көрсетіледі.

4 Pro bono

- 4.1 Pro bono мүліктік жағдайына байланысты немесе өзге де себептермен кәсіби заң қызметтеріне қол жеткізе алмайтын барлық субъектілерге айырбасқа қандай да бір мүліктік және мүліктік емес өтемақы алмай осындай қызметтерді көрсету болып табылатын қызмет ретіндегі заң көмегінің бір түрі болып табылады.
- 4.2 Палатаға кіретін заң консультанттарының Pro bono көрсетуі ерікті негізде жүзеге асырылады.
- 4.3 Pro bono жұмысының анықтамасы
 - 4.3.1 Әлеуметтік немесе қаржылық жағдайы қиын азаматтарға көрсетілетін тегін заң қызметтері;
 - 4.3.2 Әлеуметтік немесе қаржылық жағдайы қиын азаматтарға көмек көрсететін үкіметтік емес ұйымдарға көрсетілетін тегін заң қызметтері;
 - 4.3.3 Қоғамдық мүдде мәселелері бойынша және халықтың әлеуметтік осал топтарының мүддесіндегі істер бойынша көрсетілетін тегін заң қызметтері.
- 4.4 Pro bono стандарттары
 - 4.4.1 Pro bono заң көмегі заңнамада көзделген жағдайларды қоспағанда, табысталатын ақпараттың толық құпиялығы қағидатына негізделіп беріледі;
 - 4.4.2 Pro bono заң көмегі ақысыз көрсетіледі;
 - 4.4.3 Көрсетілетін Pro bono заң көмегі істің мән-жайына негізделген және қолданыстағы заңнамаға сәйкес сенімді болып табылады;
 - 4.4.4 Pro bono заң көмегін көрсету кезінде клиент тарапынан белсенділік пен бастамашылықты ынталандыру үшін ол тәуелсіз және дербес тұлға ретінде қарастырылады.

5 Қорытынды ережелер

- 5.1 Осы Ереже Палата мүшелерінің Жалпы жиналысы бекіткен кезден бастап күшіне енеді.

- 5.2 Егер Қазақстан Республикасының заңнамасына және нормативтік құқықтық актілеріне өзгеріс енгізілуі нәтижесінде осы Ереженің жекелеген баптары оларға қайшы келсе, бұл баптар жарамсыз деп есептеледі және осы Ережеге өзгеріс енгізілгенге дейін Палатаның мүшелері Қазақстан Республикасының заңнамасы мен нормативтік құқықтық актілерін басшылыққа алады.

Үлгілік ереже «Кешенді әлеуметтік заң көмегін және Pro Вopo көрсетудің көлемі мен тәртібі туралы ережеге» №1 Қосымша болып табылады

№ _____ ӨТЕУСІЗ ЗАҢ КӨМЕГІН КӨРСЕТУДІҢ ҮЛГІЛІК ШАРТЫ

202_ жылғы «__» _____

Аты-жөні _____ (бұдан әрі – Заң консультанты), «Kazakhstan Bar Association» Заң консультанттары палатасының мүшесі болып табылады, бір жағынан, және **Аты-жөні** _____ (бұдан әрі – Клиент), екінші жағынан, (бұдан әрі - Заң консультанты және Клиент жеке-дара Тарап және бірге Тараптар деп аталуы мүмкін) мына төмендегілер туралы осы Өтеусіз заң көмегін көрсету туралы шартты (бұдан әрі – Шарт) жасасты.

1 ШАРТТЫҢ МӘНІ

- 1.1 Кешенді әлеуметтік заң көмегі (бұдан әрі – КӨЗК) Шарттың 1.4-тармақшасында көрсетілген тұлғаларға заң көмегін көрсету болып табылады, ол Клиент заң көмегіне жүгінген кезден бастап Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген тәртіппен іс бойынша түпкілікті құқықтық шешім қабылданғанға (құқықтық жағдай шешілгенге) дейін оны құқықтық жағынан сүйемелдеу түрінде іске асады.
- 1.2 Заң қызметтерінің сипаттамасы: _____
- 1.3 КӨЗК көрсетудің көлемі мен тәртібін «Kazakhstan Bar Association» Заң консультанттары палатасы белгілейді. Кешенді әлеуметтік заң көмегін көрсетудің көлемі мен тәртібі туралы мәліметтерді Палатаның Атқарушы органы уәкілетті органға оның сұрау салуы бойынша жібереді.
- 1.4 Кешенді әлеуметтік заң көмегін көрсету әлеуметтік жауапкершілікті іске асыру нысандарының бірі болып табылады және ерікті түрде жүзеге асырылады.

2 ЗАҢ КӨМЕГІН КӨРСЕТУ

- 2.1 Шарт бойынша заң көмегін көрсету Клиент ұсынған құжаттарды зерделеу, қолданыстағы заңнама мен сот тәжірибесін талдау, құқықтық ұстанымды өзірлеу, іс жүргізу құжаттарын және құқықтық сипаттағы басқа да құжаттарды рәсімдеу, Клиентке құқықтық мәселелер бойынша ауызша және жазбаша кеңес беру, құжаттарға заңдық сараптама жүргізу, сотта және өзге органдарда Клиенттің мүддесіне өкілдік ету жолымен, сондай-ақ Клиентпен келісілген және Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына қайшы келмейтін өзге де нысандарда жүзеге асырылады.
- 2.2 Шарт бойынша заң көмегін көрсету барысында Заң консультанты іс бойынша қабылданған сот актілеріне шағымдану бойынша процессуалдық әрекеттерді жүзеге асыру қажеттілігі туралы Клиентпен алдын ала келісуді міндетіне алады.

3 ШАРТТЫҢ КҮШІНЕ ЕНУІ ЖӘНЕ ҚОЛДАНЫЛУ МЕРЗІМІ

- 3.1 Осы Шарт Тараптар қол қойған күннен бастап жасалған болып есептеледі және заңды күшіне енеді.
- 3.2 Клиент кез келген уақытта Заң консультантына Шартты үзетіні туралы жазбаша түрде хабарлап, осы Шартты біржақты тәртіппен үзе алады. Бұл жағдайда Заң консультанты Шартты үзу туралы хабарламаны алған кезден бастап Шарт үзілген деп есептеледі.

4 ДАУЛАРДЫ ШЕШУ

- 4.1 Осы Шарттан немесе оған байланысты, сондай-ақ оның бұзылуына, тоқтатылуына немесе жарамсыздығына байланысты туындайтын кез келген даулар, келіспеушіліктер немесе кінәрат-талаптар Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына сәйкес түпкілікті шешіледі.

5 ТАРАПТАРДЫҢ ДЕРЕКТЕМЕЛЕРІ

Заң консультанты

Клиент

(қолы)

(қолы)

Есеп «Кешенді әлеуметтік заң көмегін және Pro Bono көрсетудің көлемі мен тәртібі туралы ережеге» №2 Қосымша болып табылады

«Kazakhstan Bar Association» Заң консультанттары палатасы мүшесінің Кешенді әлеуметтік заң көмегін көрсету туралы есебі

№	КӨЗК түрі мен сипаттамасы	КӨЗК алушы/Клиент	КӨЗК көрсетілген күні	КӨЗК көрсетуге жұмсалған сағат
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				

КазБар Палатасының мүшесі _____

(Аты-жөні)